TIESAS RĪKOJUMS (sestā palāta)

2015. gada 19. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesas Reglamenta 99. pants — Patērētāju tiesību aizsardzība — Direktīva 93/13/EEK — 1. panta 1. punkts un 2. panta b) punkts — Patērētāju līgumos ietverti negodīgi noteikumi — Galvojuma un nekustamā īpašuma garantijas līgumi, ko ar kredītiestādi noslēgušas fiziskas personas, kuras rīkojas nolūkos, kas nav saistīti ar to profesionālo darbību, un kurām nav profesionāla rakstura saiknes ar komercsabiedrību, kam tās uzņemas būt par galvotājām

Lieta C-74/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Curtea de Apel Oradea* (*Oradea* Apelācijas tiesa, Rumānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 5. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 18. februārī, tiesvedībā

Dumitru Tarcău ,

Ileana Tarcău

pret

***Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA* u.c.**

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], kas pilda palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši M. Bergere [*M. Berger*] (referente) un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *D. Tarcău* un *I. Tarcău* vārdā – *C. Herța*, advokāts,

— *Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA* u.c. vārdā – *L. Bercea*, advokāts,

— Rumānijas valdības vārdā – *R. H. Radu*, kā arī *R. I. Hațieganu* un *A.-G. Văcaru*, pārstāvji,

— Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Kemper*, pārstāvji,

— Spānijas valdības vārdā – *A. Gavela Llopis*, pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā – *C. Gheorghiu* un *D. Roussanov*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu lemt, izdodot motivētu rīkojumu atbilstoši Tiesas Reglamenta 99. pantam,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 1. panta 1. punktu un 2. panta b) punktu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *D. Tarcău* un *I. Tarcău* un *Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA* u.c. par nekustamā īpašuma garantijas līgumu un galvojuma līgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 93/13 preambulas devītais un desmitais apsvērums ir izteikti šādi:

"[..] preču un pakalpojumu ieguvējiem jābūt aizsargātiem pret pārdevēja vai piegādātāja pilnvaru ļaunprātīg[u] izmantošan[u], jo īpaši attiecībā uz vienpusējiem standartlīgumiem un būtisku tiesību negodīg[u] izslēgšan[u] no līgumiem;

[..] efektīvāku patērētāju aizsardzību var panākt, pieņemot vienveidīgus tiesību aktus negodīgu noteikumu jomā; [..] š[ie] tiesību akt[i] būtu jāattiecina uz visiem līgumiem, kas noslēgti starp pārdevējiem vai piegādātājiem un patērētājiem; [..] tā rezultātā, cita starpā, no šīs direktīvas būtu jāizslēdz līgumi attiecībā uz nodarbinātību, līgumi attiecībā uz mantojuma tiesībām, līgumi attiecībā uz tiesībām saistībā ar ģimenes tiesībām un līgumi attiecībā uz uzņēmumu apvienošanos un iestāžu vai partnerības līgumiem."

4 Šīs direktīvas 1. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju."

5 Minētās direktīvas 2. pantā jēdzieni "patērētājs" un "pārdevējs vai piegādātājs" ir definēti šādi:

"Šajā direktīvā:

[..]

b) "patērētājs" ir jebkura fiziska persona, kura līgumos, uz ko attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas ir ārpus tās amata, nodarbošanās vai profesijas;

c) "pārdevējs vai piegādātājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura šīs direktīvas aptvertos līgumos darbojas nolūkos, kas ir saistīti ar tās amatu, uzņēmējdarbību vai profesiju, neatkarīgi no tā, vai tas ir valsts vai privāts."

Rumānijas tiesības

6 Likums Nr. 193/2000 par negodīgiem noteikumiem līgumos, kas noslēgti starp komersantiem un patērētājiem (*Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori*), redakcijā, kura ir pārpublicēta (2008. gada 18. aprīļa *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 305), ir paredzēts, lai valsts tiesībās pārņemtu Direktīvu 93/13.

7 Šī likuma 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Visos līgumos, kas preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas nolūkā noslēgti starp komersantu un patērētāju, jābūt ietvertiem skaidriem līguma noteikumiem, kas nav pārprotami un ir saprotami arī bez specifiskām zināšanām."

8 Šī paša likuma 2. panta 1. punktā ir precizēts:

""Patērētājs" ir jebkura fiziska persona vai fizisku personu grupa, kura veido apvienību un kura līgumos, uz ko attiecas šis likums, darbojas nolūkos, kas ir ārpus tās amata, nodarbošanās vai profesijas."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

9 2008. gada 24. oktobrī tika noslēgts aizdevuma līgums starp *Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA* (turpmāk tekstā – "*Sanpaolo*") kā aizdevuma devēju un *SC Crisco SRL* (turpmāk tekstā – "sabiedrība *Crisco*"), proti, komercsabiedrību kā aizdevuma ņēmēju. Šo pēdējo minēto pārstāvēja *Cristian Tarcău* kā tās vienīgais dalībnieks un vadītājs.

10 Pēc sava dēla *Cristian Tarcău* lūguma, kurš vēlējās saņemt kredītlīnijas, kas bija piešķirta sabiedrībai *Crisco*, palielinājumu, 2009. gada 7. augustā *Dumitru Tarcău* un *Ileana Tarcău* parakstīja papildu aktu aizdevuma līgumam, kurš noslēgts starp šo sabiedrību un *Sanpaolo*. Šajā papildu aktā bija pārņemti sākotnējā aizdevuma līguma galvenie noteikumi, un garantijām, kas jau bija izveidotas šī līguma noslēgšanas laikā, bija pievienotas divas jaunas garantijas, ko sniedz *D. Tarcău* un *I. Tarcău*.

11 Jaunās garantijas, kas paredzētas, lai nodrošinātu sabiedrībai *Crisco* piešķirtā aizdevuma atmaksu, 2009. gada 7. augustā *D. Tarcău* un *I. Tarcău* ir snieguši nekustamā īpašuma garantijas līguma formā, ar kuru viņi izveidoja viņiem piederošā nekustamā īpašuma hipotēku par labu *Sanpaolo*, un tā galvojuma līguma formā, kurš arī tika parakstīts 2009. gada 7. augustā un ar kuru viņi uzņēmās būt par galvotājiem attiecībā uz visu to summu samaksāšanu, kas ir jāmaksā sabiedrībai *Crisco*, izpildot aizdevuma līgumu.

12 Saskaņā ar *D. Tarcău* un *I. Tarcău* apgalvojumiem viņi bija piekrituši būt par galvotājiem aizdevumam, kas piešķirts sabiedrībai *Crisco*, tikai ņemot vērā faktu, ka viņu dēls bija vienīgais šīs sabiedrības dalībnieks un vadītājs.

13 Uzskatot, ka viņi bija rīkojušies kā patērētāji un ka uz viņiem attiecās Likuma Nr. 193/2000 normas, *D. Tarcău* un *I. Tarcău* vērsās *Tribunalul Satu Mare* (*Satu Mare* tiesa), lai panāktu 2009. gada 7. augusta papildu akta, kā arī nekustamā īpašuma garantijas līguma un galvojuma līguma atcelšanu vai, pakārtoti, atsevišķu šo līgumu noteikumu, kurus viņi uzskata par negodīgiem, atcelšanu.

14 Ar 2014. gada 8. maija spriedumu *Tribunalul Satu Mare* (*Satu Mare* tiesa) noraidīja šo prasību, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar Likuma Nr. 193/2000 1. panta 1. punktu šo likumu piemēro vienīgi līgumiem, kuru priekšmets ir preces pārdošana vai pakalpojuma sniegšana patērētājam, proti, nosacījumu, kas neesot izpildīts pamatlietā, jo aizdevuma saņēmējs ir sabiedrība *Crisco*. Šī tiesa arī uzskatīja, ka tas, ka nekustamā īpašuma garantijas līgumam un galvojuma līgumam ir papildinošs raksturs attiecībā pret aizdevuma līgumu, arī neļauj tos iekļaut Likuma Nr. 193/2000 piemērošanas jomā, ņemot vērā, ka aizdevuma saņēmējs ir komercsabiedrība, kam nav patērētāja statusa.

15 *D. Tarcău* un *I. Tarcău* šo spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā.

16 Tieši šādos apstākļos *Curtea de Apel Oradea* (*Oradea* Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai saistībā ar jēdziena "patērētājs" definīciju Direktīvas 93/13 2. panta b) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ietilpst vai, tieši pretēji, neietilpst fiziskās personas, kuras kā galvotājas ir parakstījušas papildu aktus un papildu līgumus (galvojuma vai nekustamā īpašuma garantiju līgumus) saistībā ar komercsabiedrības noslēgtu aizdevuma līgumu tās darbības īstenošanai, ja šīm fiziskajām personām nav nekādas saiknes ar minētās komercsabiedrības darbību un ja tās ir rīkojušās ar mērķi, kas nav saistīts ar viņu profesionālo darbību?

2) Vai Direktīvas 93/13 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka vienīgi tie līgumi, kuri noslēgti starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju un kuru priekšmets ir preču pārdošana vai pakalpojumu sniegšana, ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, vai arī tādējādi, ka saistībā ar aizdevuma līgumu, kura labuma saņēmējs ir komercsabiedrība, noslēgtie papildu līgumi (garantiju vai galvojuma līgumi), ko noslēgušas fiziskās personas, kurām nav nekādas saiknes ar minētās komercsabiedrības darbību un kuras ir rīkojušās ar mērķi, kas nav saistīts ar viņu profesionālo darbību, arī ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

17 Atbilstoši tās Reglamenta 99. pantam, ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas, Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.

18 Šī norma ir jāpiemēro šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

19 Ar saviem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 1. panta 1. punkts un 2. panta b) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šo direktīvu var piemērot nekustamā īpašuma garantijas līgumam vai galvojuma līgumam, kurš noslēgts starp fizisku personu un kredītiestādi, lai garantētu saistības, ko komercsabiedrība ir uzņēmusies attiecībā pret šo iestādi aizdevuma līguma ietvaros, ja šai fiziskajai personai nav nekādas profesionāla rakstura saiknes ar minēto sabiedrību.

20 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šī direktīva, kā izriet no tās 1. panta 1. punkta un 3. panta 1. punkta, ir piemērojama noteikumiem "līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju", par kuriem "nebija atsevišķas apspriešanās" (skat. spriedumu *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, 19. punkts).

21 Kā norādīts Direktīvas 93/13 preambulas desmitajā apsvērumā, vienveidīgas normas par negodīgiem noteikumiem būtu jāpiemēro "visiem" starp pārdevējiem vai piegādātājiem un patērētājiem noslēgtajiem līgumiem, kas definēti minētās direktīvas 2. panta b) un c) punktā (skat. spriedumus *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 29. punkts, kā arī *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, 20. punkts).

22 Tādēļ, ievērojot Direktīvas 93/13 preambulas desmitajā apsvērumā uzskaitītos izņēmumus, līguma priekšmetam nav nozīmes, lai definētu šīs direktīvas piemērošanas jomu. Tādējādi šī pēdējā minētā it īpaši atšķiras no Padomes 1986. gada 22. decembra Direktīvas 87/102/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz patēriņa kredītu (OV 1987, L 42, 48. lpp.), kura ir piemērojama vienīgi līgumiem, saskaņā ar kuriem kredīta devējs piešķir patērētājam kredītu atliktu maksājumu, aizdevuma vai cita līdzīga finanšu uzkrājuma formā, kas ir licis Tiesai izslēgt galvojuma līgumu no šīs pēdējās minētās direktīvas piemērošanas jomas (spriedums *Berliner Kindl Brauerei*, C-208/98, EU:C:2000:152, 17.–23. punkts).

23 Tādējādi, atsaucoties uz līgumslēdzēju statusu – atkarībā no tā, vai tie šo līgumu slēdz profesionālās darbības ietvaros vai nē –, Direktīvā 93/13 ir definēti līgumi, kuriem tā ir piemērojama (skat. spriedumus *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 30. punkts, kā arī *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, 21. punkts).

24 Šis kritērijs atbilst idejai, kura ir ar šo direktīvu ieviestās aizsardzības sistēmas pamatā, proti, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju ir nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni, situācijā, kas tam liek piekrist pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (skat. spriedumus *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 31. punkts, kā arī *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, 22. punkts).

25 Šī aizsardzība ir sevišķi nozīmīga tāda garantijas vai galvojuma līguma gadījumā, kas noslēgts starp bankas iestādi un patērētāju. Proti, šāds līgums ir balstīts uz garanta vai galvotāja personisko apņemšanos samaksāt parādu, ko ir uzņēmusies kāda trešā persona. Šī apņemšanās tam, kas to uzņemas, rada apgrūtinošus pienākumus, kuru rezultātā tā paša īpašumu skar finansiāls risks, ko bieži ir grūti novērtēt.

26 Attiecībā uz jautājumu par to, vai fiziska persona, kura uzņemas garantēt saistības, ko komercsabiedrība ir uzņēmusies attiecībā pret bankas iestādi aizdevuma līguma ietvaros, var tikt uzskatīta par "patērētāju" Direktīvas 93/13 2. panta b) punkta izpratnē, ir jānorāda, ka garantijas vai galvojuma līgums, ja saistībā ar tā priekšmetu tas var tikt aprakstīts kā papildinošs līgums attiecībā pret galveno līgumu, no kura izriet parāds, kas tajā tiek garantēts (skat. Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīvas 85/577/EEK par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām (OV L 372, 31. lpp.), kontekstā spriedumu *Dietzinger*, C-45/96, EU:C:1998:111, 18. punkts), no līgumslēdzēju pušu viedokļa ir atsevišķs līgums, jo to ir noslēgušas citas personas, nevis galvenā līguma puses. Tādējādi tieši saistībā ar garantijas vai galvojuma līguma pusēm ir jāizvērtē statuss, kādā tās ir rīkojušās.

27 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka jēdzienam "patērētājs" Direktīvas 93/13 2. panta b) punkta izpratnē ir objektīvs raksturs (skat. spriedumu *Costea*, C-110/14, EU:C:2015:538, 21. punkts). Tas ir jāizvērtē, ņemot vērā funkcionālu kritēriju, kas paredz izvērtēt, vai attiecīgās līgumiskās attiecības iekļaujas tādas darbības ietvaros, kura ir ārpus profesijas.

28 Valsts tiesai, kas izskata strīdu par līgumu, kurš varētu būt minētās direktīvas piemērošanas jomā, ņemot vērā visus lietas apstākļus un visus pierādījumus, ir jāpārbauda, vai attiecīgais līgumslēdzējs var tikt kvalificēts kā "patērētājs" minētās direktīvas izpratnē (šajā ziņā skat. spriedumu *Costea*, C-110/14, EU:C:2015:538, 22. un 23. punkts).

29 Tādējādi tādas fiziskas personas gadījumā, kura ir garantējusi komercsabiedrības saistību izpildi, valsts tiesai ir jānosaka, vai šī persona ir rīkojusies savas profesionālās darbības ietvaros vai sakarā ar funkcionālām saiknēm, kas tai ir ar šo sabiedrību, tādām kā tās vadīšana vai ievērojama dalība tās pamatkapitālā, vai arī tā ir rīkojusies privātos nolūkos.

30 Šādos apstākļos uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 1. panta 1. punkts un 2. panta b) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šo direktīvu var piemērot nekustamā īpašuma garantijas vai galvojuma līgumam, kurš noslēgts starp fizisku personu un kredītiestādi, lai garantētu saistības, ko sabiedrība ir uzņēmusies attiecībā pret minēto iestādi aizdevuma līguma ietvaros, ja šī fiziskā persona ir rīkojusies nolūkos, kuri nav saistīti ar tās profesionālo darbību, un ja tai nav funkcionāla rakstura saiknes ar minēto sabiedrību.

Par tiesāšanās izdevumiem

31 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 1. panta 1. punkts un 2. panta b) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šo direktīvu var piemērot nekustamā īpašuma garantijas vai galvojuma līgumam, kurš noslēgts starp fizisku personu un kredītiestādi, lai garantētu saistības, ko sabiedrība ir uzņēmusies attiecībā pret minēto iestādi aizdevuma līguma ietvaros, ja šī fiziskā persona ir rīkojusies nolūkos, kuri nav saistīti ar tās profesionālo darbību, un ja tai nav funkcionāla rakstura saiknes ar minēto sabiedrību.

[Paraksti]